

Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland

Gelderse Natuurinclusieve landbouwdag Meer resultaat, minder druk!

14 november 2023
Suzie's Farm in Aalten

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

JAN ARIE KOOREVAAR
dagvoorzitter en boer

Hoeve Klein Mariëndaal

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

Samen werken – leren - doen - inspireren

Platform
Natuurinclusie
landbouw Gelderland

Groei in 2022

In 2022 lag de focus op de praktijk. Hoe pas je natuurinclusieve landbouw toe binnen je bedrijfsvoering? Zes inspirerende boeren hebben afgelopen jaar laten zien wat natuurinclusief boeren betekent voor hun bedrijf.

In dit jaarbericht vind je een overzicht van alle activiteiten en ervaringen in 2022 binnen het platform. Het is een optelling van alle initiatieven en concrete resultaten uit de 23 projecten die deel uitmaken van dit platform. Daarnaast is er hard gewerkt aan 9 nieuwe initiatieven, waar we begin 2023 mee starten. Ondanks dat 2022 een jaar vol onzekerheden was voor de gehele agrarische sector hebben verschillende ondernemers waardevolle stappen gezet naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering.

187
bedrijfsplannen:

"Vruchtbare Kringloop Achterhoek hoort gewoon thuis op dit platform. Vanuit het thema ecologie zijn onze 325 leden onder andere actief op het gebied van natuurinclusieve landbouw en de regio vraagt dit ook van ons," zegt Anneloes Fleeckate, manager bij de VKA. — VKA is één van de drie nieuwe partners.

Kijk voor meer informatie over het platform op de website:
www.natuurinclusielandbouw gelderland.nl

Ochtend programma

- **09:30 – 10:00 uur:** Inloop
- **10:00 – 10:15 uur:** Start met dagvoorzitter Jan Arie Koorevaar en Petra Souwerbren, directeur van Natuur en Milieu Gelderland en mede-initiatiefnemer van Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland.
- **10:15 – 10:45 uur:** Alex Datema, directeur Food & Agri Rabobank Nederland: Hoe helpt de bank jou om de omslag naar een meer natuurinclusieve manier van boeren mogelijk te maken?
- **10:45 – 11:10 uur:** Tweegesprek met de boerinnen Suzanne Ruesink en Heleen Lansink. Hoe zien zij natuurinclusieve landbouw? Welke stappen hebben ze gezet en willen ze nog zetten? En waar lopen en liepen ze tegenaan?
- **11:10 – 12:10 uur:** Workshopronde 1
- **12:10 – 13:20 uur:** Lunch

Middagprogramma

- **13:20 – 14:20 uur:** Workshopronde 2
- **14:30 - 14:40 uur:** Gedeputeerde Harold Zoet schetst een toekomstbeeld van de landbouw in de Gelderland.
- **14:40- 15:00 uur:** Bert Zandman, voorzitter Regiobestuur LTO regio Oost, met visie van LTO Noord over potentie natuurinclusieve landbouw in Gelderland
- **15:00 – 15:40 uur:** Deel met anderen hoe je de workshops hebt ervaren. Na afloop komen we bij elkaar om ervaringen met elkaar uit te wisselen
- **15:40 – 15:50 uur:** Slotbeschouwing door dagvoorzitter Jan Arie Koorevaar en Petra Souwerbren.
- **15:50 – 17:00 uur:** Borrel

Agrofoodvisie 2040

“Vroeger was ik een
twijfelaar, ik ben daar
nu niet meer zo zeker
van”

Herman Finkers

Melkveebedrijf
120 koeien
2 melkrobots
70 ha grasland
15 ha weidevogelbeheer

Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

Wie wil,
zoekt een mogelijkheid.
Wie niet wil,
zoekt een reden.

Russisch gezegde

OM
DENKEN

Veel mensen overschatten
wat ze niet kunnen
en onderschatten waar ze
toe in staat zijn.

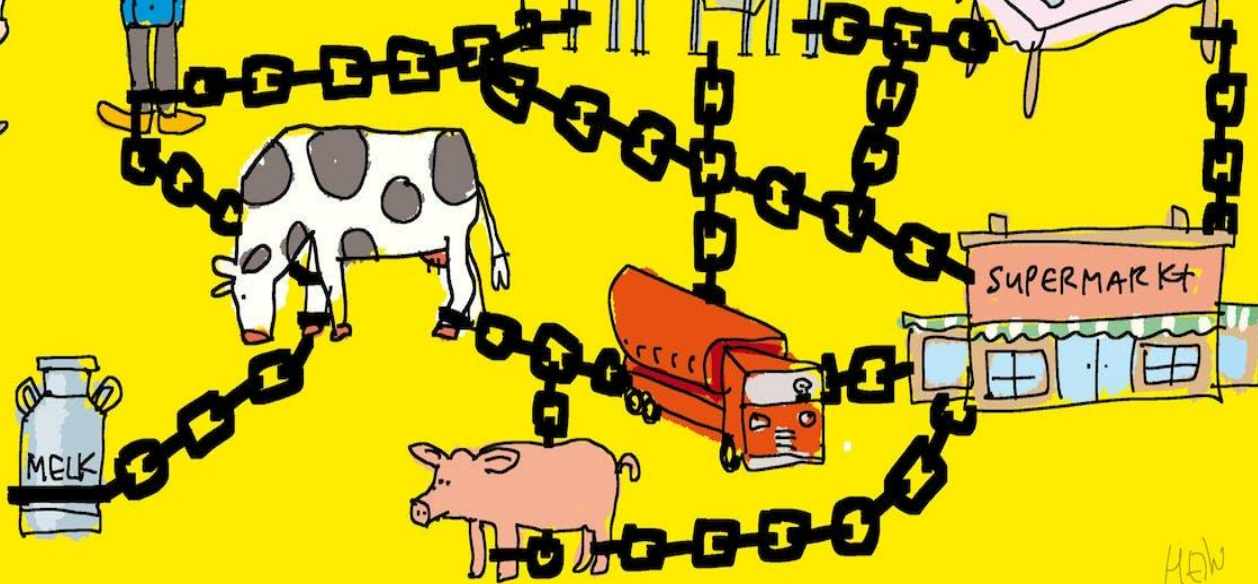
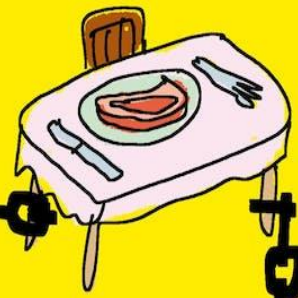
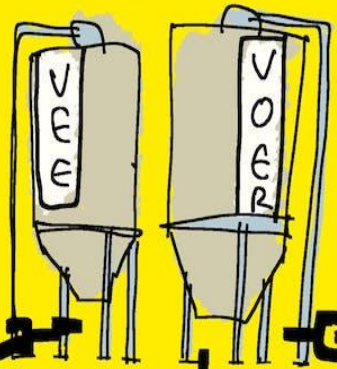
OM
DENKEN

Vooruitgang ontstaat als
onmogelijk samenvalt
met noodzakelijk.

OM
DENKEN

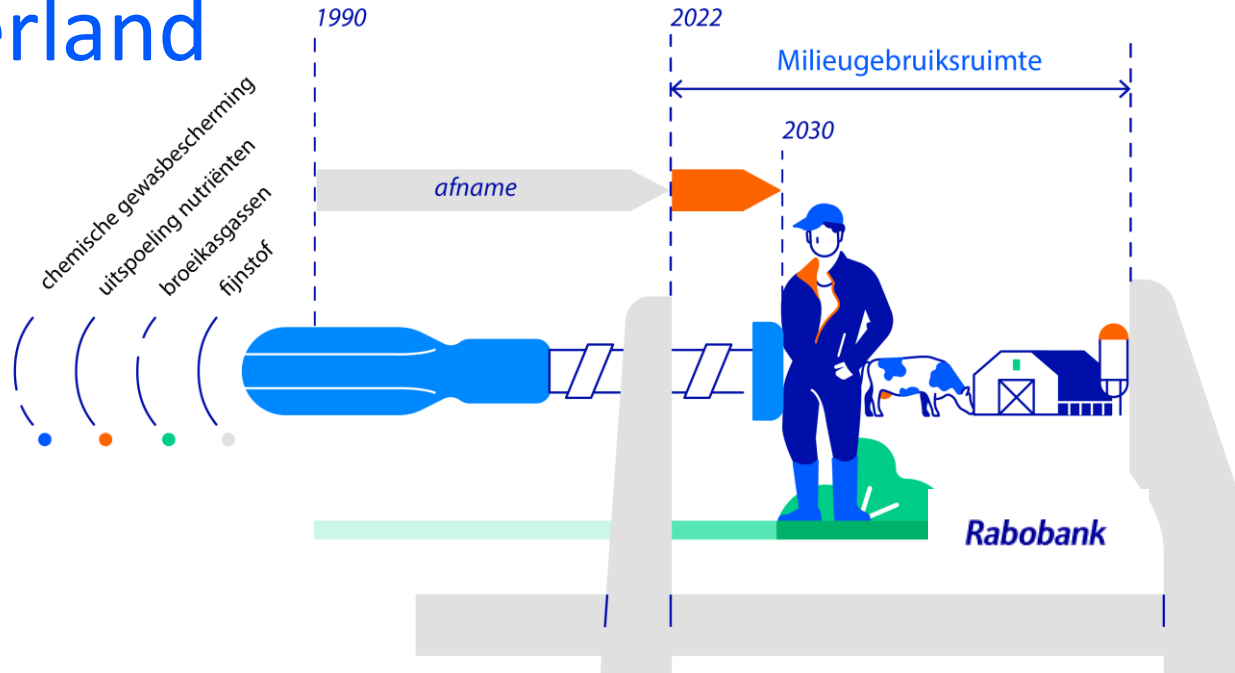
Rabobank

Zou jij NIET EENS
WAT STAPPEN?
GAAN ZETTEN?

HOE
DE
KORT

Ruimte voor land- en tuinbouw in Nederland

Bestaansrecht agrofood in Nederland

Brede welvaart als vertrekpunt

Wat draagt een bepaalde activiteit bij aan de kwaliteit van leven en wat de impact is op latere generaties?

True Value

Van boer tot bord

Rabobank bedient klanten in de hele agrofoodketen

Farm inputs

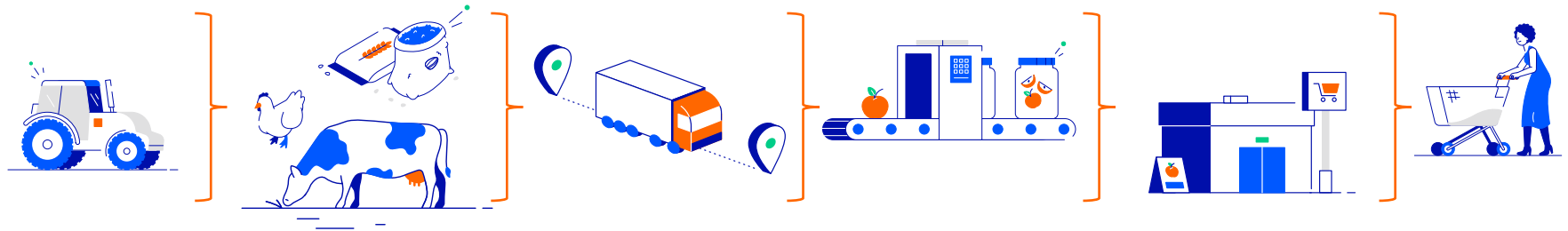
Primaire sector

Handel & export

Verwerking

Retail

Consument

We onderkennen 5 transitiepaden

Agrarische ondernemers zullen een strategische keuze moeten maken, niet alles kan meer overal

Verplaatsen

- Verplaatsen van de onderneming naar een andere plek om het bedrijf te continueren en te ontwikkelen

Extensiveren

- Verlagen veebezetting per ha (door aankoop grond of reductie veestapel)
- Verruiming van bouwplan

Omschakelen

- Naar bijvoorbeeld biologisch ondernemen
- Naar multi-functionele landbouw (recreatie, huisvesting, zorg, horeca, energieopwekking, etc.)

Innoveren

- Met behulp van technologie emissies verlagen
- Met behulp van verbeterd farm management emissies verlagen (o.a. doorontwikkeling diervoeders)

Stoppen/staken

- Bedrijfsbeëindiging
- Eventueel voortzetten van het bedrijf in het buitenland (van stoppen -> verplaatsen)

Drie dominante bedrijfstypen in 2040

Hoogproductief / hightech

- Milieu en klimaat doelen halen door innovatie
- Hoge productie door veredeling, fokkerij en management
- Investerings zijn rendabel door schaalvergroting

Natuurinclusief

- Milieu en klimaat doelen halen door extensivering
- Eco-systeemdiensten zijn structureel onderdeel van bedrijfsvoering
- Minder noodzaak tot schaalvergroting, maar vindt wel plaats

Multifunctionele landbouw

- Kan in combinatie met natuurinclusief en hoogproductief/hightech
- Multifunctioneel kan zijn van korte-ketens tot en met zorg landbouw

Natuur inclusief, maar hoe dan?

- Bodem
- Water
- Natuur & Landschap
- Kunstmest en Veevoer
- ***Op zoek naar en nieuw evenwicht.....***

HOE IS HET MET DE BREDE WELVAART?

ZIJN WE HIER TE BREED EN DAAR TE SMAL?

A photograph of a beach at sunset. The sun is low on the horizon, casting a golden glow over the water and sand. A wooden pier extends from the left side into the water. The sand in the foreground is wet and shows ripples from the water.

‘Als je een schip wilt bouwen, moet je
werklui niet opdragen hout te verzamelen,
je moet niet het werk verdelen en orders geven.
Leer in plaats daarvan mensen eerst te verlangen
naar de eindeloze zee.’

Antoine de Saint-Exupéry

Workshops

- Workshop 1: Bodem
- Workshop 2: Verdienmodellen (1)
- Workshop 3: Verdienmodellen (2)
- Workshop 4: Landschap & Biodiversiteit
- Workshop 5: Water & Klimaat
- Workshop 6: Gewasbescherming

Workshops

Workshop 1: Bodem Ontvangstruimte

Yvette van Wichen

Workshop 2: Verdienmodellen 1 Greenroom

Rochus Kingmans

Workshop 3: Verdienmodellen (2) Pub

Hans Veurink

Workshop 5: Landschap & biodiversiteit Bowlingbaan (kelder)

Hermen Vreugdenhil

Workshop 5: Water & klimaat Kelder (achterin)

Gert Jan te Gronde

Workshop 6: Gewasbescherming Bioscoop (kelder)

Henri Holster

Gedeputeerde Harold Zoet over natuurinclusieve landbouw

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

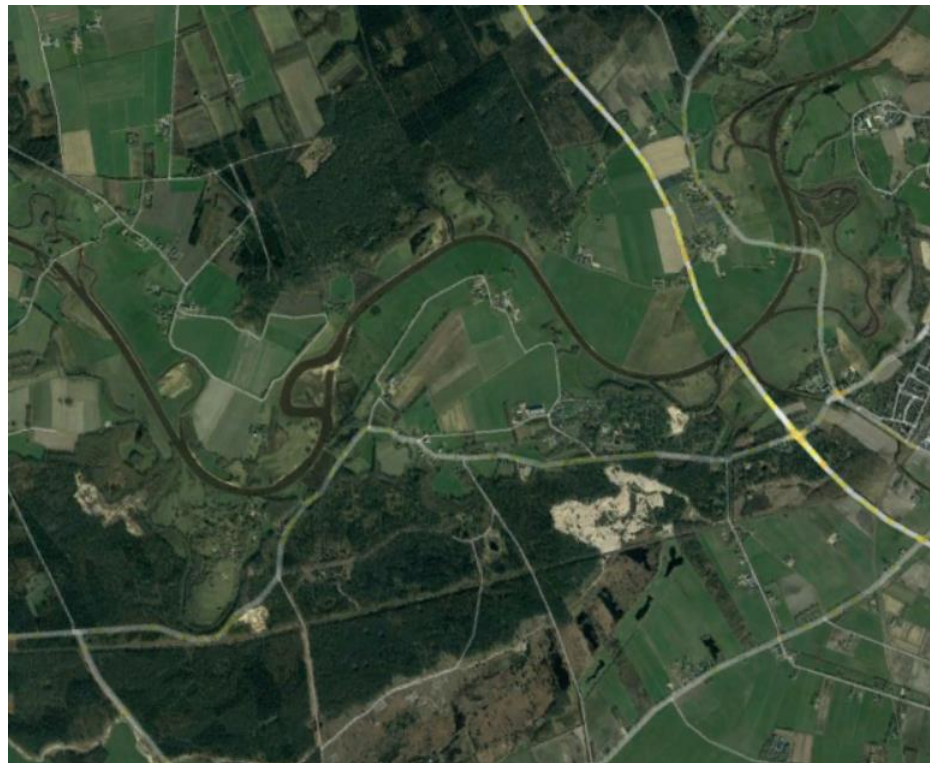

Gelderse natuurinclusieve landbouwdag

Wie ben ik?

- Regiovoorzitter LTO Noord, Regio Oost
- Melkveehouderij, loonwerk, recreatie
- Verweven met natuur

Natuurinclusieve landbouw

LTO Noord koestert diversiteit van land- en tuinbouw en haar ondernemers.

Boeren zien het belang van gezonde bodem, weerbare gewassen en gezonde dieren.

Natuurinclusiviteit levert een positieve bijdrage

Wat doet LTO Noord?

Beleidsmatige en projectmatige stimulering

Projecten:

- Biodiversiteit
- Bodemverbetering
- Waterbeheer

Toekomstbestendige landbouw?

NIL voor ons:

- Biodiversiteit levert een bijdrage aan bedrijfsvoering en versterkt deze waar mogelijk
- Keuze aan de ondernemer
- Goede randvoorwaarden zijn belangrijk

Natuurinclusieve landbouw stimuleren door:

- Verleid agrariërs om deel te nemen
- Langjarige contracten zorgen voor meer zekerheid
- Iedereen moet deel kunnen nemen: geen 'witte gebieden'

Afsluitende oproep:

- Laten we samen een meerwaarde creëren voor agrarische ondernemers!
- Iedereen en elke partij bij nodig
- Samen maken we Gelderland nog mooier!

Terugkoppeling workshop

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

RENÉ JOCHEMS

Chemicus

ALS JE NIET DOET
WORDT DE BODEM
VAN ZELF EEN BOS

Bodem is al totalken jaren
achteruitgegaan

GRASLAND

GOED IN BALANS IS
W.B.T. MINERALEN DAN
BIJVOORBEELD MINDER
WATER DAT BIJFTSTAAN

DE BODEM
IS DE
MAAG
VAN DE
PLANT

NU: WE VOEDEN DE PLANT
MOET ZIJN: WE VOEDEN DE
BODEM

GOED RUWVOER
DOOR GEZONDE BODEM

leef 40 soorten planten

Wat is een gezonde Bodem?
Structuur, lucht, water
organische stof, organisch leven, ziekte onderdrukkend.

IK BEN EEN
ZOGENAAMDE
BODEM-BOUW/AKKER

Koolstof
vastleggen
in BODEM

Stroken laten staan
zodat insecten en
kleine dieren kunnen
schuilen

thanks
beer!

Verandering door
opleiding en vader worden
"Hoe kon het anders?"

JANWILLEM BREUKINK
BRUMMEN

melkveehouder
190 dieren
melkvee + kalf

5^e generatie
118 ha

Eerst Engels raaigras, nu KRUIDENRIJK GRASLAND

lekker

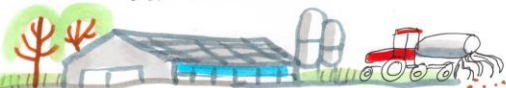

Wiegen zijn opruimers

door
Stroken rode klaver
Luzerne

- ENERGIE
- ZUURSTOF
- WATER
- Koolstof
- MINERALEN

BEMESTINGSPLAN

- beluchten van mest
- in mest barst +
vsn + leren

"Kennis van mest ging
verloren toen kunstmest opkwam"

MICROSCOOP

slechte
bacteriën
worden
opgegeten
door de
goede

paddevoelen
= goede opruimers.

paardenbloem
- zuring haalt
Calcium omhoog
uit de bodem

meewen
en
kraaien
geen goed signaal

niet
meer
ploegen
want
Schade
aan
Bodem

BODEM GOED IN BALANS
= BETER RUWVOER,
GEZONDER VEE, MINDER SCHADE AAN NATUUR

IS GROEI DAN GEEN DOEL MEER?!

JAWEL! Maar anders:

MELK:

BODEN-KWANTITEIT

DURF INDIVIDUEEL MAATWERK AAN: **WAT WERKT VOOR JOU?**

KARAKTER

LIGGING

FAMILIE

REGIO

ERF

IK WEET EVEN NIET HOE VERDER...

Kan ik helpen?

MEDE-BOER

Of ik? wetenschap

Of ik? ANDERE SECTOREN

KYK, DIT IS JE BELONING!

CHEQUE €50.000

KOST 100.000

Ah, nou... bedankt... denk ik...

ZYN NIEUWE BELONINGEN WEL IN VERHOUDING

ER IS GEEN BLAUW DRUK

VERDIEN MODELLEN

WAAR ZIT DE? KANS?

VERDIEN VERMOGEN: Wat kan er?

HET MOET COLLECTIEF ANDERS

JA! Maar! Alsjeblieft!

ER HEERST TOCH VEEL POLITIEKE ONWIL!

Blijf onderdeel van het gesprek!!

WACHT, JE KRYGT NOG MEER, HOOR! ECHT?

LOON WATER MANAGEMENT

LOON LANDSCHAP BEHEER

ANDERE VORM VAN INKOMSTEN

x2UCHT x

GEMEENTE

SYSTEME VERANDERING MOET SNELLER

NEE: IK HEB EEN IDEE!

IK heb een idee!

IDEE MOET VAN ONDERAF KOMEN!

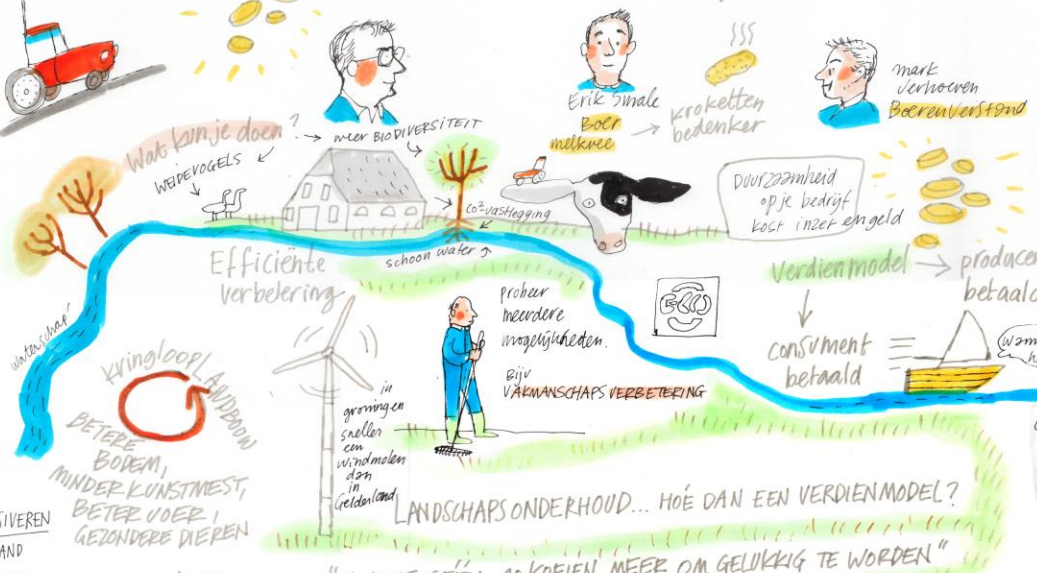
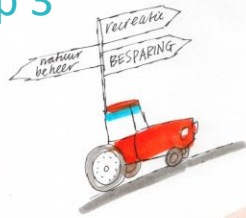
OVER HED

BOER

Verdienmodellen

14 NOVEMBER
Aalten

minder kosten, meer markt, meer Burger

PRIO 1 ->

LOL HEBBEN IN WAT JE DOET!

Je bedrijf kan meerdere pootjes hebben

DE MAATSCHAPPIJ VERANDERT VERANDERMEE

ik vind het leuk om Publiek te ontvangen

ik wil wel helpen met natuur te behoren

In Achterhoek niet veel ruimte voor Extensiveren.

0%
vante is een serieus probleem -> BANK??

Workshop 4: Landschap & biodiversiteit

WAT IS EEN LANDSCHAPS TYPE?
= meerdere functies

KYK, SCHAT! EEN KALFEJE!
IS DAT DAN ZO SPECIAAL!

STREEK EIGEN LANDSCHAP

HEY, EEN SCHEIDING MET DE BUURMAN!

HEY, EEN VOEDSEL-BRON

HEY, HIER MAG IK NIET IN!

DE MULTI FUNCTIONELE HEG

NIEUW!!!!!!

IK KAN EEN DIENST AANBIEDEN!

recreatie

toerisme

Natuur behoud

Voedsel productie

VOORHEEN: WATER + BODEM DICTEERT

DAARNA: KUNST MEST

TOEKOMST: MENS + NATUUR

MENS WIL DICTEREN

JAN GEMINK

GROND is investering en produceert

NADEEL VAN PIONIEREN: JE MAAKT DE FOUTEN ALS EERST

BODEM = GEEN KOSTENPOST

U BENT GEZOND!

WY HEBBEN VEILIGE ROUTES!

WY KUNNEN RECREEREN!

WY KUNNEN VOORTPLANTEN!

EN IK: VITALE BODEM, PLAG BESTRIJDING, VOCHT VAST HOUDEN

dus ik kan deze elementen... inzetten om biodiversiteit te stimuleren

MYN IDEALE BOERDERY

DOELEN

- GELD VERDIENEN
- BESTAANS-ZEKERHEID (later ook geld kunnen verdienen)
- MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD (op mijn plek gewaardeerd worden)

WE KUNNEN BIODIVERSITEIT STAPELEN!!

2 KLIEK!

co2 vergoeding

Kostenbesparing + opbrengstverhoging

Natuur beheer

eco fyteling

hout productie

= Samen meer effect!

Klimaat en waterbeheer... ...met de bodem als sleutel?!

over gedeeld inzicht en gedeelde belangen

Benut groene kansen!

Kijk voor meer info op: www.pnlg.nl

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland